

مانعیت کفر از نفوذ عقد نکاح
(با مطالعه تطبیقی فقهی و حقوقی)

مؤلف:

حسین بهاروندی

مدرس دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری

۱۳۹۹

- سرشناسه : نهاوندی، حسین: ۱۳۵۱-
- عنوان و نام پدیدآور : مانعیت کفر از نفوذ عقد نکاح (با مطالعه تطبیقی فقهی و حقوقی) / مولف حسین نهاوندی.
- مشخصات نشر : تهران: مهر کلام: بهتار و بهتار، ۱۳۵۶.
- مشخصات ظاهری : ص ۱۵۶.
- شابک : 978-622-6896-51-1
- وضعیت فهرست نویسی : فیبا
- موضوع : زناشویی (فقه)
- موضوع : Marriage (Islamic law)
- موضوع : زناشویی (فقه) -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
- موضوع : Marriage (Islamic law) -- Questions and answers
- موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
- موضوع : Islamic law, ja'fari -- Handbooks, manuals, etc -- Question and answers
- موضوع : فتوای شیعه -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
- موضوع : Fatwas, Shiites -- Questions and answers
- رده بندی کنگره : BP۱۸۹/۱
- رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۶
- شماره کتابشناسی ملی : ۷۲۹۴۲۲۴

دفتر مرکزی مهر: میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید، پلاک ۷۴

شماره تماس: ۶۶۴۶۳۲۴۵

www.mehrkalam.ir

مانعیت کفر از نفوذ احکام نكاح

(با مطالعه تطبیقی فقهی و حقوقی)

مؤلف: حسین نهایندی

ویراستار: زهرا عبدالحسینی

چاپ اول: ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰ نسخه

چاپ: غزال

صفحه‌آرایی: بنیامین غفاری

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ و متعلق به مؤلف و انتشارات بهنامی و مهر کلام است.

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است»

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۹۶-۵۱-۱

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۳
مفاهیم و کلیات.....	۱۷
۱- نکاح.....	۱۷
۱-۱- معنای لغوی و اصطلاحی نکاح.....	۱۷
۱-۲- معنای لغوی و اصطلاحی متعه (نکاح موقت).....	۱۸
۲- کفر و اقسام آن.....	۱۹
۳- مانعیت کفر.....	۲۲
فصل اول: مانعیت کفر از انعقاد نکاح.....	۲۳
بخش اول: نکاح دائم.....	۲۵
گفتار اول: کفر زوجه.....	۲۵
مبحث اول: احکام نکاح دائم با زنان اهل کتاب از دیدگاه فقهای امامیه.....	۲۵
قول اول: حرمت ازدواج دائم.....	۲۶
ادله قائلان به حرمت ازدواج دائم.....	۲۶
الف) کتاب.....	۲۶
ایه اول: سوره بقره آیه ۲۲۱.....	۲۶
وجه استدلال.....	۲۷
ایاتی که دلالت بر مشرک بودن اهل کتاب می‌کنند.....	۲۷
نقد استدلال.....	۳۰
اشکالات وارده بر آیاتی که دلالت بر مشرک بودن اهل کتاب می‌کنند.....	۳۱
طرح اشکال.....	۳۳
جواب اشکال.....	۳۴
ایه دوم: سوره ممتحنه آیه ۱۰.....	۳۷
وجه استدلال.....	۳۹

۴۰	نقد استدلال
۴۱	آیه سوم: سوره حشر آیه ۲۰
۴۲	وجه استدلال
۴۲	نقد استدلال
۴۳	آیه چهارم: سوره مجادله آیه ۲۲
۴۳	وجه استدلال
۴۴	نقد استدلال
۴۵	ب) سنت
۴۵	روایت اول: روایت ابن جهم
۵۱	روایت دوم: روایت زراره
۵۲	روایت سوم: روایت زراره
۵۳	ج) اجماع
۵۵	قول دوم: جواز ازدواج دائم
۵۶	ادله قائلان به جواز ازدواج دائم
۵۶	الف) کتاب
۵۶	سوره مائده آیه ۵
۵۷	وجه استدلال
۵۹	نقد استدلال (اشکال)
۶۰	پاسخ به اشکال
۶۲	ب) سنت
۶۲	روایت اول: روایت معاویه بن وهب
۶۳	روایت دوم: روایت محمد بن مسلم
۶۴	روایت سوم: روایت عبدالله بن سنان
۶۴	روایت چهارم: روایت محمد بن مسلم
۶۵	روایت پنجم: روایت حفص بن غیاث
۶۶	روایت ششم: روایت سماعة بن مهران
۶۷	روایت هفتم: روایت ابی مریم انصاری
۶۷	اشکال به اخبار جواز
۶۸	جواب اشکال

۶۹	قول سوم: جواز ازدواج دائم در صورت اضطرار
۶۹	تنها دلیل قول سوم روایت یونس می باشد
۷۰	مبحث دوم: احکام نکاح دائم با زبان اهل کتاب از دیدگاه فقهای عامه
۷۳	۱- دیدگاه مذهب حنفیه
۷۴	استدلال حنفیه در جواز ازدواج با زنان اهل کتاب
۷۶	۲- دیدگاه مذهب شافعیه
۷۷	استدلال شافعیه در جواز ازدواج با زنان اهل کتاب
۷۸	۳- دیدگاه مذهب مالکیه
۷۹	استدلال مذهب مالکیه در جواز ازدواج با زنان اهل کتاب
۸۰	۴- دیدگاه مذهب حنبلیه
۸۰	استدلال حنبلیه در جواز ازدواج با زنان اهل کتاب
۸۲	مبحث سوم: احکام نکاح دائم با زنان غیر اهل کتاب از دیدگاه فقهای امامیه
۸۳	الف) کتاب
۸۳	آیه اول: سوره بقره آیه ۲۲۱
۸۳	وجه استدلال
۸۴	آیه دوم: سوره ممتحنه آیه ۱۰
۸۴	وجه استدلال
۸۵	ب) سنت
۸۶	روایت حفص بن غیاث
۸۷	روایت زهری
۸۷	مبحث چهارم: احکام نکاح دائم با زنان غیر اهل کتاب از دیدگاه فقهای امامیه
۹۰	گفتار دوم: کفر زوج
۹۰	مبحث اول: احکام نکاح دائم زنان مسلمان با مردان اهل کتاب از دیدگاه فقهای امامیه
۹۰	الف) کتاب
۹۰	آیه اول: سوره بقره آیه ۲۲۱
۹۱	آیه دوم: سوره ممتحنه آیه ۱۰
۹۱	آیه سوم: سوره النساء آیه ۱۴۱
۹۲	ب) سنت

مبحث دوم: احکام نکاح دائم زنان مسلمان با مردان اهل کتاب از دیدگاه فقه‌های مذاهب عامه	۹۳
مبحث سوم: احکام نکاح دائم زنان مسلمان با مردان غیر اهل کتاب از دیدگاه فقه‌های امامیه	۹۵
مبحث چهارم: احکام نکاح دائم زنان مسلمان با مردان غیر اهل کتاب از دیدگاه فقه‌های عامه	۹۵
بخش دوم: نکاح موقت	۹۷
گفتار اول: کفر زوجه	۹۷
مبحث اول: احکام نکاح موقت با زنان اهل کتاب از دیدگاه فقه‌های امامیه	۹۷
۱- حرمت ازدواج موقت	۹۷
۲- جواز ازدواج موقت	۹۸
مبحث دوم: احکام نکاح موقت با زنان غیر اهل کتاب از دیدگاه فقه‌های امامیه	۹۹
گفتار دوم: کفر زوج	۱۰۰
مبحث اول: احکام نکاح موقت زنان مسلمان با مردان اهل کتاب از دیدگاه فقه‌های امامیه	۱۰۰
مبحث دوم: احکام نکاح موقت زنان مسلمان با مردان غیر اهل کتاب از دیدگاه فقه‌های امامیه	۱۰۰
فصل دوم: عروض کفر و اسلام بعد از عقد نکاح و آثار آن بر استدامه عقد	۱۰۱
بخش اول: عروض کفر بعد از عقد نکاح	۱۰۳
گفتار اول: قبل از مباشرت	۱۰۳
مبحث اول: ارتداد زوجین قبل از مباشرت از دیدگاه فقه‌های امامیه	۱۰۳
دلایل فسخ عقد نکاح	۱۰۱
الف) اجماع فقه‌های امامیه	۱۰۴
ب) سنت	۱۰۴
روایت محمد بن مسلم	۱۰۴
روایت عمار ساباطی	۱۰۵
مبحث دوم: ارتداد زوجین قبل از مباشرت از دیدگاه فقه‌های عامه	۱۰۶
دلایل فسخ عقد نکاح	۱۰۸
گفتار دوم: بعد از مباشرت	۱۰۹
مبحث اول: ارتداد زوجین بعد از مباشرت از دیدگاه فقه‌های امامیه	۱۰۹

۱۰۹	الف) زوج مرتد فطری شود.....
۱۱۰	دلایل فسخ عقد نکاح.....
۱۱۰	ب) زوج مرتد ملی گردد.....
۱۱۰	ج) زوجه مرتد فطری یا ملی شود.....
۱۱۱	دلایلی که می‌توان به آن استناد نمود.....
۱۱۱	۱- اجماع فقها.....
۱۱۱	۲- سنت.....
۱۱۱	روایت سکونی.....
۱۱۲	روایت ابن عمر الحصرمی.....
۱۱۳	مبحث دوم: ارتداد زوجین بعد از مباشرت از دیدگاه فقهای عامه.....
۱۱۳	بخش دوم: عروض اسلام قبل از عقد نکاح.....
۱۱۶	گفتار اول: قبل از مباشرت.....
۱۱۶	مبحث اول: احکام عروض اسلام قبل از مباشرت از دیدگاه فقهای امامیه.....
۱۱۶	۱- اسلام آوردن زوج قبل از مباشرت.....
۱۱۶	۱-۱- زوج (اهل کتاب یا غیر اهل کتاب) مسلمان شود و زوجه اهل کتاب باشد.....
۱۱۷	دلایلی که می‌توان به آن استناد نمود.....
۱۱۷	الف) اجماع فقها.....
۱۱۷	ب) سنت.....
۱۱۸	۱-۲- زوج (اهل کتاب یا غیر اهل کتاب) مسلمان شود و زوجه غیر اهل کتاب باشد.....
۱۱۹	۲- اسلام آوردن زوجه قبل از مباشرت.....
۱۲۰	روایت جمیل بن دراج.....
۱۲۰	روایت محمد بن مسلم.....
۱۲۱	روایت ابی نصر.....
۱۲۲	۳- اسلام آوردن زوجین با هم و در یک زمان.....
۱۲۳	مبحث دوم: احکام عروض اسلام قبل از مباشرت از دیدگاه فقهای عامه.....
۱۲۳	۱- اسلام آوردن زوج.....
۱۲۳	۱-۱- زوج مسلمان شود و زوجه اهل کتاب باشد.....
۱۲۴	۱-۲- زوج مسلمان شود و زوجه غیر اهل کتاب باشد.....

- ۲- اسلام آوردن زوجه ۱۲۶
- ۳- اسلام آوردن زوجین با هم و در یک زمان ۱۲۷
- گفتار دوم: بعد از مباشرت ۱۲۸
- مبحث اول: احکام عروض اسلام بعد از مباشرت از دیدگاه فقه‌های امامیه ۱۲۸
- ۱- اسلام آوردن زوج بعد از مباشرت ۱۲۸
- ۱-۱- زوج (اهل کتاب یا غیر اهل کتاب) مسلمان شود و زوجه اهل کتاب باشد ۱۲۸
- ۱-۲- زوج (اهل کتاب یا غیر اهل کتاب) مسلمان شود و زوجه غیر اهل کتاب باشد ۱۲۹
- ۲- اسلام آوردن زوجه بعد از مباشرت ۱۳۰
- ۳- اسلام آوردن زوجین با هم و در یک زمان ۱۳۰
- مبحث دوم: احکام عرض اسلام بعد از مباشرت از دیدگاه فقه‌های عامه ۱۳۲
- ۱- اسلام آوردن زوج ۱۳۲
- ۱-۱- زوج مسلمان شود و زوجه اهل کتاب باشد ۱۳۲
- ۱-۲- زوج مسلمان شود و زوجه غیر اهل کتاب باشد ۱۳۲
- ۲- اسلام آوردن زوجه ۱۳۳
- ۳- اسلام آوردن زوجین با هم و در یک زمان ۱۳۴
- فصل سوم: واکاوی حقوقی ازدواج یا سایر ادیان در حقوق مدنی ۱۳۵
- مقدمه ۱۳۷
- بخش اول: بررسی ماده ۱۰۵۹ قانون مدنی ۱۳۸
- بخش دوم: بررسی مواد ۱۰۶۰ و ۱۰۶۱ قانون مدنی ۱۴۱
- گفتار اول: بررسی ماده ۱۰۶۰ قانون مدنی ۱۴۱
- گفتار دوم: بررسی ماده ۱۰۶۱ قانون مدنی ۱۴۴
- نتیجه ۱۴۷
- فهرست منابع ۱۵۱

مقدمه

حمد و سپاس بی حد خدای را عزّ و جلّ که انسان را آفرید و برای ارشاد و هدایت و سعادت و نیکبختی‌اش رسولانی فرستاد و سلام و صلوات بر رسولان الهی به ویژه آخرین فرستاده‌اش حضرت محمد بن عبدالله و بر آل طاهرین و اهل بیت معصومین «علیهم‌السلام» که انوار حایق معارف از نور ولایت ایشان در دل‌های اهل علم و ایمان ظاهر و آشکار است.

در رابطه با مسأله خانواده کسانی که نصوص قرآن و سنت پیامبر «صلی‌الله‌ع‌وآله‌وسلم» را بررسی نمایند خواهند دید که شارع مقدس روش درستی برای تکوین خانواده صالح و سالم ترسیم کرده است و به همین منظور نحوه انتخاب همسر و کیفیت انشای عقد ازدواج، طریقه معاشرت زناشویی را بیان نموده و زن و مرد را به حقوقی که هر یک در قبال دیگری دارند آشنا نموده است.

در همین راستا در فقه و حقوق اسلامی از آن جا که نکاح عقد محسوب می‌شود دارای یک سری شرایط اساسی می‌باشد که وجود این‌ها برای صحت عقد نکاح لازم است. شرایطی مانند اختلاف جنس، بلوغ، قصد و رضا و غیره... و علاوه بر شرایط مذکور اموری وجود دارند که مانع از انعقاد و نفوذ عقد نکاح می‌شود و با وجود آن‌ها ازدواج بین زن و مرد نفوذ شرعی ندارد هر چند که شرایط اساسی عقد نکاح نیز موجود باشد.

یکی از موانع مهم نفوذ نکاح «کفر» است و باید دید که مانعیت کفر با چه شرایطی همراه بوده و چه احکامی در این رابطه مترتب می‌باشد و هم چنین به بررسی آیه‌ای در ازدواج ابتدایی و یا در مرحله استمرار و استدامه عقد نکاح خواهد داشت؟

امروزه با توجه به شرایط جهانی و گسترش مناسبات انسانی میان مسلمانان با غیر مسلمانان با عناوین گوناگون (دانشجو، دیپلمات و نماینده سیاسی، تجار و...) در ممالک غیر اسلامی حتی غیر اهل کتاب مستلزم پیوند خانوادگی گریزناپذیر و یا بر حسب علاقه می‌شود و این سؤال پیش می‌آید که آیا این ازدواج مسلمانان با غیر مسلمانان مشروعیت دارد یا ندارد؟